

POGLED IZ JUŽNE AMERIKE (HTTPS://MIMLADI.HR/CATEGORY/POGLED-IZ-JUZNE-AMERIKE/)

Život iseljenika u Južnoj Americi (drugi dio)

Damir Kopljar (Https://Mimpladi.Hr/Author/Damir-Kopljar/)

- Prije 19 Minuta (Https://Mimpladi.Hr/2023/11/22/Zivot-Iseljenika-U-Juznoj-Americi-Drugi-Dio/)

🔖 8 Min.

(https://mimpladi.hr/wp-content/uploads/2023/08/isabela-kronemberger-Hfn_mJt9ks4-unsplash-scaled.jpg)

Zadovoljstvo nam je prezentirati **deseti, odnosno posljednji tekst o hrvatskim povratnicima iz Južne Amerike**. Ideja o dubljem istraživanju fenomena hrvatske dijaspore te stavljanju naglaska na povratnike iz Južne Amerike nastala je prošle godine u kontekstu **razgovora i rasprava koje su članovi Svjetskog saveza mladih Hrvatska (SSMH) održavali na temu demografije i povratka iseljenog hrvatskog stanovništva u svoju domovinu**. Vijeće za elektroničke medije na sjednici održanoj 30. ožujka ove godine donijelo je odluku o raspisivanju **Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama**, stoga je **uredništvo portala Mimpladi.hr u suradnji s Damirom Kopljarem**, autorom ovog i prethodnih tekstova, prijavilo projekt unutar čijeg su okvira odobrena financijska sredstva za **objavljivanje 10 tekstova na temu povratka hrvatske dijaspore iz Južne Amerike**.

Ovim tekstom završavamo priču o hrvatskim iseljenicima u Južnoj Americi. U završnom tekstu govorit ćemo o životu i integraciji hrvatskih iseljenika u pojedinim južnoameričkim zemljama.

Argentina

Kao što smo u prethodnim tekstovima naveli, Argentina je zbog svojega rastućeg gospodarstva i razvijene poljoprivrede bila **poželjno odredište za brojne hrvatske iseljenike**. Iako nije moguće sa sigurnošću utvrditi koliko Hrvata živi u Argentini, na stranicama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske stoji kako otprilike 300 tisuća ljudi ima hrvatsko podrijetlo, a oko 10 tisuća ih posjeduje hrvatsko državljanstvo.

Hrvati su se u Argentinu doseljavali u **tri velika vala**. Prvi je val započeo krajem 19. stoljeća i završio je početkom I. svjetskog rata. Iz tog prvog vala doseljenika možemo istaknuti građevinskog poduzetnika **Buratović**, rodom s otoka Hvara. Već oko 1860. on gradi ceste, željezničke pruge, podiže kuće, a **prvi je postavio telegrafsku vezu između Buenos Airesa i Rosarija**.

Početak I. svjetskog rata prvi val useljavanja završava te se od 1914. godine do 1918. godine prekidaju sve veze između Europe i Južne Amerike. **Krajem I. svjetskog rata započinje novi val iseljavanja** koji će završiti početkom novog velikog sukoba u Europi. Ovaj drugi val iseljavanja bio je po svome obujmu veći od prvog vala, a karakteristično za njega jest to da se više dominantno nisu doseljavali samo Dalmatinci već i stanovnici iz drugih dijelova Hrvatske. Nakon I. svjetskog rata Jugoslavija se našla u veoma teškoj ekonomskoj i političkoj situaciji te su mnogi svoj spas potražili u inozemstvu. U drugom valu iseljavanja također su bili najbrojniji iseljenici iz hrvatskih primorskih krajeva, ali su u njoj sudjelovali i iseljenici iz Banije, Like, Korduna, Slavonije, Srijema, Hercegovine i sjeverne Bosne.

U prvom i drugom valu iseljavanja Hrvati nisu bili evidentirani pod svojim nacionalnim imenom već kao Austrijanci, Mađari, Slaveni, Dalmatinci, Jugoslaveni što je bio odraz tadašnje situacije u kojoj se nalazila matična država. Bez obzira na navedeno, u Argentini je 1939. bilo oko 150.000 Hrvata okupljenih u 133 naselja.

Treći val iseljavanja dogodio se nakon II. svjetskog rata i primarno se odnosio na one koji su zbog političkih i ideoloških razloga pobjegli od jugoslavenskog režima.

Brazil

Teško je utvrditi točan broj stanovnika hrvatskog podrijetla koji žive u Brazilu, no pretpostavlja se na temelju statističkih istraživanja provedenih unazad sedam godina da **u Brazilu živi oko 80 tisuća Hrvata i njihovih potomaka**.

Hrvati su u 20. stoljeću u Brazil stizali u tri velika vala. Prvi val useljavanja zbilo se još krajem 19. stoljeća i početkom 20. U tom iseljeničkom valu velik dominirali su Hrvati iz Gorskog kotara, središnje Hrvatske i zapadne Slavonije, koji su dolazili raditi na plantažama kave ili na izgradnju željezničkih pruga. Drugi val započinje završetkom I. svjetskog rata, točnije dvadesetih godina prošloga stoljeća. Brazil je u to vrijeme intenzivno tragao za poljoprivrednim radnicima te je brazilska vlada financijski pomagala dolazak migranata do 1930. godine. **Najveći broj doseljenika stigao je iz Dalmacije i Slavonije**, ali bilo ih je i iz drugih hrvatskih krajeva. Uglavnom su naselili državu Sao Paulo i istoimeni grad. Prema nekim podacima u Brazilu je 1939. bilo oko 30 tisuća Hrvata. U to vrijeme događale su se i određene prevare koje su u domovini oglasile zvono za uzbunu. Naime, ljudi koji su odlazili u Brazil pod pokroviteljstvom brazilske vlade radili su na plantažama kave besplatno samo za hranu i smještaj. Nakon što se doznalo za ovakvu praksu Kraljevina S.H.S zabranila je putovanja u Brazil.

Nakon II. svjetskog rata u Brazil je došao izvjestan broj naših političkih izbjeglica i visokoobrazovanih radnika. Pripadnici tog trećeg vala useljavanja regionalno nisu definirani i stigli su iz svih hrvatskih krajeva. Oni su gotovo velikom većinom stizali u grad Sao Paulo, gdje su ostajali, a onda se dio selio u ostale brazilske savezne države.

Urugvaj

Danas u Urugvaju živi 4. i 5. generacija iseljenika, a pretpostavlja se da ih ima oko pet tisuća. Prvi Hrvati u Urugvaj su došli još u osamnaestom stoljeću, no veći broj ljudi doselio se sredinom i krajem 19. stoljeća. Također, značajno se iseljavanje dogodilo i prije i nakon I. svjetskog rata. Hrvatski iseljenici većinom su koncentrirani u glavnom gradu Montevideu. Naselili su i Cochillas (kamenolom) te Coloniu i Carmelo gdje su se bavili pomorstvom.

Bolivija

Procjenjuje se da danas u Boliviji živi oko pet tisuća Hrvata i njihovih potomaka 3. i 4. generacije dalmatinskih iseljenika. Prvi hrvatski doseljenici u Boliviju došli su krajem 19. stoljeća. Na području Bolivije primarno su se naselili stanovnici Brača i Hvara. Početkom 20. stoljeća formiraju se male naseobine naših iseljenika u Oruru, Cochabamabi, La Pazu, Santa Cruzu, Sucreu i drugdje. Prvi iseljenici radili su na izgradnji puteva i željezničkih pruga, u rudnicima, neki su krčili prašume i podizali farme. Marljivim radom pomalo su se osamostalili i ekonomski podigli pa se kasnije bavili trgovinom, građevinarstvom, ugostiteljstvom i slično. Kao što smo u prethodnim tekstovima navodili, doseljenici koji su ostali živjeti u Argentini primarno su se bavili poljoprivredom dok su migranti na pacifičkoj obali veoma brzo uzeli učešće u poduzetništvu te se počeli baviti trgovinom i ostalim djelatnostima.

Paragvaj

Većina hrvatskih iseljenika emigrirala je u Paragvaj između 1860. i 1920. i to pretežno iz južne Dalmacije i Boke Kotorske, a emigracije u Paragvaj većinom su bile ekonomski motivirane. U početku su se hrvatski iseljenici bavili trgovinom, ljekarništvom, raznim malim obrtima i drugim stručnim poslovima. Zanimljivo je spomenuti kako su slavna braća Seljan na svojoj ekspediciji po Južnoj Americi posjetili i Paragvaj.

Većina Hrvata naselila se u urbanim i poluurbanim sredinama, neki su bili veleposjednici i veletrgovci. Hrvati i njihovi potomci bili su raspršeni po svim područjima zemlje, a prema današnjim demografskim studijama, najveći broj hrvatskih potomaka živi na istočnom dijelu zemlje, u gradovima Asunción, Concepción, Encarnación, San Lorenzo, Luque, Presidente Franco i okolici svakog od njih.

Prema jednoj statističkoj studiji, u Republici Paragvaj danas živi i do 27 tisuća građana s prezimenima hrvatskog podrijetla i mnogi od njih smatraju se potomcima hrvatskih iseljenika.

Čile

Hrvatska dijaspora u Čileu jedna je od najvećih dijaspora u Južnoj Americi. Smatra se kako danas u Čileu živi oko 200 tisuća ljudi hrvatskog podrijetla što predstavlja gotovo 1.5 % ukupne čileanske populacije. Većina ovih stanovnika potpuno su naturalizirani i na hrvatsko podrijetlo podsjeća ih samo hrvatsko prezime ili svojevrsna obiteljska predaja o dolasku u Čile s područja Hrvatske.

Prvi Hrvati koje možemo smatrati iseljenicima, stigli su na Ognjenu zemlju privučeni "zlatnom groznicom" početkom sedamdesetih godina 19. stoljeća. Priljev tih imigranata uslijedio je nakon otkrića nalazišta zlata na otoku Lennox.

Sljedeći veći val emigracije iz Hrvatske u Čile zbio se početkom 20. stoljeća kada je zavladao filoksera na otoku Braču. Zbog filoksere propali su vinogradi što je otjeralo u svijet dobar dio seoskog pučanstva koje je pojačalo hrvatske naseobine u krajnjim točkama Čilea, od Punta Arenasa do Arice.

Većina hrvatskih iseljenika u Čileu pripada visokoobrazovnoj skupini stanovništva. **Hrvati se općenito smatraju uglednom useljeničkom skupinom** koja ima svoje predstavnike i u izvršnoj, zakonodavnoj i sudskoj vlasti, u kulturi, umjetnosti, obrazovnom sustavu, crkvenoj hijerarhiji, poduzetničkim krugovima.

Za kraj bitno je napomenuti kako se pretpostavlja da danas oko pola milijuna hrvatskih iseljenika živi na području Južne Amerike. Hoće li Hrvatska znati iskoristiti ovu informaciju i pronaći način da te ljude vrati u Hrvatsku, pokazat će isključivo vrijeme.

Ovaj tekst objavljen je uz potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama. Naziv projekta je "Pogled iz Južne Amerike – zašto južnoamerički Hrvati dolaze studirati u Hrvatsku?"

TAGOVI : [POGLED IZ JUŽNE AMERIKE \(HTTPS://MIMLADI.HR/TAG/POGLED-IZ-JUZNE-AMERIKE/\)](https://mimladi.hr/tag/pogled-iz-juzne-amerike/)

f Share On Facebook (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://mimladi.hr/2023/11/22/zivot->

t Share On Twitter (<https://twitter.com/share?>

G+

SLJEDEĆI ČLANAK

Život iseljenika u Južnoj Americi (prvi dio)
(<https://mimladi.hr/2023/11/19/zivot-iseljenika-u-juznoj-americi-prvi-dio/>)